

Jeż europejski

Jeż europejski (*Echinaceus europaeus* L.) zamieszkuje prawie całą Europę i umiarkowaną strefę Azji. W Polsce jest zwierzęciem pospolitym, a zarazem największym owadożernym ssakiem leśnym. Chętnie wybiera brzegi lasów liściastych, w których występuje gęsta warstwa krzewów i bujna okrywa roślin zielnych. Spotyka się go także w pobliżu siedzib ludzkich - w parkach, sadach i ogrodach. Zamieszkuje w gęstych kępach krzewów, w szczelinach pod spróchniałymi lub zwalonymi drzewami, w opuszczonych norach innych zwierząt. Rzadko samodzielnie wygrzebuje w tym celu płytkie jamy.

Dorośle osobniki osiągają 30 cm długości ciała i 2-4 cm ogona, a ich masa dochodzi do 1 kg. Jeż jest jedynym ssakiem, którego grzbiet i boki ciała pokryte są kolcami, powstającymi z przekształconych włosów. Posiada ich od pięciu do siedmiu tysięcy. Na grzbiecie mają one barwę, szarobrunatną a po bokach ciała rudoczerwłą. Każdy kolec żyje około 18 miesięcy. Ich wymiana następuje stopniowo, przez cały rok. Ciemna sierść wokół oczu jeża układa się w charakterystyczny kształt okularów.

Młode jeże przychodzą na świat zupełnie ślepe i nagie. Oczy otwierają po dwóch tygodniach życia. Kolce początkowo są zupełnie miękkie i całkowicie ukryte w skórze. Rozwijają się bardzo szybko. W czwartym tygodniu życia młodych jeży kolce przybierają ubarwienie charakterystyczne dla osobników dorosłych. Już w szóstym tygodniu życia pierwotne kolce zaczynają wypadać, a na ich miejsce pojawiają się nowe. Jeże rozmnażają się latem. W czasie od maja do września, w odpowiednio przygotowanym legowisku samica dwukrotnie rodzi od trzech do siedmiu młodych. Jeże osiągają dojrzałość po 10 - 12 miesiącach życia. W warunkach naturalnych żyją 8 - 10 lat.

Dzień jeż przesypia w swojej kryjówce. Prowadzi nocny tryb życia, ponieważ wtedy aktywna jest większość bezkręgowców, którymi się żywi. Ma słaby wzrok, ale doskonale rozwinięty węch, a na nosie posiada specjalne wąsy dotykowe. W poszukiwaniu pokarmu pokonuje co noc trasę długości 2-3 km.

W razie niebezpieczeństwa zwija się w kłębek. W ten sposób pod nastroszonym kolczastym pancerzem chroni przed drapieżnikiem spód ciała pozbawiony igieł. Takie zachowanie jest możliwe dzięki działaniu silnych podskórnych

mięśni okrężnych, które umożliwiają mu zwijanie się w kulę i nastroszenie kolców. Nawet duży napastnik rezygnuje z takiej kolczastej zdobyczy, która kaleczy mu pysk przy próbie schwytania.

Pożywienie jeża stanowią dżdżownice, owady, ślimaki, węże, młode gryzonie, a także jaja i pisklęta ptaków zakładających gniazda na ziemi. Pokarm roślinny stanowi dla niego jedynie minimalny dodatek do diety. Nigdy nie transportuje jabłek nabitych na kolce, chociaż w ten sposób przedstawia się go na ilustracjach wielu książek. Nie robi zapasów pokarmu na zimę, ponieważ w tym okresie zapada w sen zimowy. Nocą jeże szukają pokarmu na drogach. Znajdują tam zwłoki przejechanych żab, gryzoni, psów, kotów. W letnią noc rozgrzana powierzchnia asfaltowej drogi przyciąga masy owadów i staje się dla jeża obficie zaopatrzoną stołówką. Na odgłos nadjeżdżającego

samochodu jeż reaguje tak samo jak na każde inne zagrożenie. Zamiast uciekać zwija się w kłębek, a takie zachowanie niestety w tym przypadku nie chroni go od śmierci. Co roku pod kołami samochodów ginie w Polsce około 9 tysięcy jeży. Śmierć matki jest w takim przypadku równoznaczna ze śmiercią gromadki jej dzieci, które rodzą się właśnie latem. Jeż jest bardzo pożądanym gościem w lesie i w ogrodzie. Zjada wiele ślimaków, dorosłych owadów i ich larw, które są szkodnikami roślin uprawnych. Nie powoduje przy tym żadnych szkód w uprawach. Kiedyś trzymano jeża w wiejskich chatkach, aby tępił karaczący i prusaki. Obecnie podlega w Polsce ścisłej ochronie gatunkowej i nie należy go przetrzymywać w żadnego rodzaju zamknięciu, a w ogrodzie traktować jak miłego i wolnego gościa.

WACŁAW ADAMIAK

Dorosły osobnik podczas żerowania

Dokarmiana i zaakceptowana przez gospodarza para jeży europejskich w prywatnym ogrodzie

KLUB GAJA

Święto Drzewa 2008

Miliard Drzew dla Planety

Nadleśnictwo Jarocin ma wielką przyjemność poinformować Państwa, w imieniu Klubu Gaja, o kolejnej, bo już IV edycji programu edukacji ekologicznej „Święto Drzewa 2008”, który w tym roku został włączony w Kampanię Miliarda Drzew dla Planety pod patronatem UNEP (ONZ) i rozpocznie się jak co roku w dniu 10 października.

Przedstawiony program jest kontynuacją wcześniejszych edycji - realizowany jest od 2003 roku. Przy współpracy jednostek Lasów Państwowych, placówek oświaty, samorządów i organizacji pozarządowych Klub Gaja corocznie organizuje ogólnopolską i międzynarodową akcję sadzenia drzew. Patronat nad przedsięwzięciem objął w tym roku **minister środowiska - Maciej Nowicki**. Przy okazji realizowany jest program aktywnej edukacji ekologicznej obejmujący m.in.: zakładanie ogrodów, sadzenie lasu, sadzenie drzew w intencji pokoju. Prowadzone są zajęcia w terenie, konkursy literackie, plastyczne oraz akcje zbiórek makulatury. Program skierowany jest szczególnie do dzieci, młodzieży i pedagogów przy udziale lokalnego społeczeństwa.

Lasy Państwowe będąc partnerem strategicznym inspirować nadleśnictwa do nieodpłatnego udostępniania uczestnikom sadzonek, służąc jednocześnie pomocą merytoryczną i doświadczeniem leśników.

Chcemy zainspirować wszystkich uczestników do podejmowania lokalnych działań proekologicznych dotyczących sadzenia i ochrony drzew. Wspólne sadzenie drzew w ramach programu przyczynia się do zwiększenia zalesienia i zadrzewienia oraz do zmniejszenia skutków zmian klimatycznych na Ziemi.

Jak włączyć się w Święto Drzewa?

Święto Drzewa to nie tylko akcja sadzenia drzew 10 października, ale także całoroczny program edukacji ekologicznej obejmujący m.in. takie działania, jak:

- 1) zakładanie przyszłolnych ogrodów i parków,
- 2) oznaczanie drzew pomnikowych,
- 3) poszukiwanie drzew świadków historii,
- 4) zbieranie nasion drzew,
- 5) zbieranie makulatury,
- 6) przeprowadzenie lekcji tematycznych,
- 7) wycieczki i zajęcia w terenie,
- 8) przedstawienia i happeningi,
- 9) konkursy plastyczne, fotograficzne i literackie,
- 10) nawiązanie współpracy ze szkołami partnerskimi,
- 11) sadzenie drzew w intencji pokoju na świecie.

Wszystkie zainteresowane i zorganizowane grupy, placówki oświaty, samorządy lokalne zapraszamy do aktywnego udziału w powyższym programie, będącym pożytkiem dla nas obecnie i dla przyszłych pokoleń. Pomóżmy razem rozbudować „zielone płuca” naszej planety.

Nadleśnictwo udostępni wszystkim zainteresowanym bezpłatnie sadzonki drzew oraz wskaże tereny, na których można je posadzić. W tym celu prosimy zgłaszać chęć udziału w akcji oraz zapotrzebowanie na sadzonki w Nadleśnictwie Jarocin lub bezpośrednio u leśniczych właściwych dla danego terenu.

Więcej informacji o programie można znaleźć na stronie internetowej Klubu Gaja:

http://www.klubgaja.pl/swieto_drzewa/
Przygotował JAKUB WOJDECKI